

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

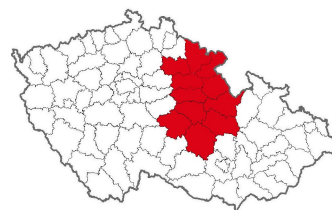
Havlíčkův Brod 2.5.2012
čj. SRS 018169/2012

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 5 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 23.4.–29.4.2012

1. Počasí

Ve sledovaném období došlo k velmi prudkému nárůstu teplot. Zatímco na začátku ranní teploty klesaly lokálně i pod bod mrazu a denní průměr nepřekročil 10 °C, v posledních dnech panovala neobvyklá tepla a zřejmě byly na mnoha místech naměřeny nové teplotní rekordy. Denní průměry překročily hranici 20 °C a maxima v těchto dnech dosahovala více než 30 °C. Neobvykle vysoké byly i noční teploty – na některých místech neklesla minima pod 15 °C. Naměřené srážky za sledované období se pohybovaly prakticky od nuly do 8 mm, v místech s bouřkami i více. Malé srážky spolu se silným větrem a vysokými teplotami mají za následek nedostatek vláhy v některých lokalitách.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

I přes lokální nedostatek vláhy jarní plodiny poměrně dobře vzcházejí. V současné době probíhá setí kukuřice, sázení brambor, aplikace herbicidů a fungicidů. Vzhledem k rychlému nárůstu teplot lze očekávat zvýšené výskyty chorob a škůdců. Na místech s nízkými úhrny srážek se projevuje nedostatek půdní vláhy, vrchní vrstva ornice je přeschlá a tvrdá a na těchto lokalitách jsou pozorovány problémy se vzcházením – zaznamenáno především u cukrovky.

OBILNINY

Lokálně mezerovité a nevyrovnané zůstávají porosty poškozené během zimy. U těchto porostů již nelze očekávat dobré výnosy a proto stále ještě dochází k osetí těchto ploch náhradními plodinami. Dalším faktorem snižujícím výnosy mohou být virózy – v současné době se vzorkují podezřelý porosty a první laboratorně potvrzený výskyt WDV na ozimém ječmeni je hlášen z okresu Svitavy. Výskyty chorob a škůdců jsou zatím minimální.

PŠENICE OZIMÁ (RF 25–32 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstových fázích od páté odnože viditelné do 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

Výskyty padlí pšenice (*Blumeria graminis*) zůstávají na stejné intenzitě a jsou hlášeny téměř z celé sledované oblasti.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu

kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží). **Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 30. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.**

První výskyty **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byly zaznamenány v okresech Svitavy /lokality v okolí Litomyšle 25.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokality Petrovice 27.4./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid **tečkované listové skvrnitosti pšenice** – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Práh škodlivosti je 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První výskyty skvrn na bázích stébel způsobených **lemovanou stébelnou skvrnitostí pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)** byly zjištěny v okrese Jičín /lokality Rohoznice 24.4./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 – 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 – 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

První slabý výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia persistens*)** byl zaznamenán v okrese Trutnov /lokality Velké Svatoňovice 24.4./.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží).

Ochrana: fungicidní postřik při objevení se prvních příznaků – obvykle pozdní jaro. Významným ochranným opatřením je výsev odolných odrůd.

Další první výskyty dospělců **kohoutků (*Oulema sp.*)** byly pozorovány v okresech Jičín /lokality Popovice 24.4./, Pardubice /lokality Škudly 24.4./, Svitavy /lokality Sebranice u Litomyšle 25.4./ a Trutnov /lokality Bílé Poličany 25.4./.

První výskyty jejich vajíček byly zaznamenány v okresech Náchod /lokality Velká Jesenice a Lhota u Nahořan 27.4./ a Rychnov nad Kněžnou /lokality Rohenice 27.4./.

Pozorování vajíček a larev se provádí ve fázi 32-37 BBCH. Pokud je vylíhlých larev méně než 50%, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50% vylíhlých larev.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 29–31 BBCH)

Porosty ječmenů ozimých se nacházejí v růstových fázích od páté odnože viditelné do 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjistitelné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

Napadení porostů **padlím ječmene (*Blumeria graminis*)** zůstává bez výrazných změn, pouze v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokality Bílý Újezd/ byl výskyt vyhodnocen jako silný.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

První slabý výskyt **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** byl pozorován v okresech Svitavy /lokality Radiměř/ a Rychnov nad Kněžnou /lokality Dlouhá Ves 25.4./.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

V dalších okresech přibýly první výskyty **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** – Jičín /lokalita Vitíněves 25.4./ a Svitavy /lokalita Radiměř/.

Hodnotí se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Ošetření se provádí podle signalizace, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

První výskyty min na listech způsobených larvami **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** bylo pozorováno v okrese Trutnov /lokalita Havlovice 24.4./.

Pozorování se provádí v okrajovém, 50m pásu v blízkosti dřevin. Ve fázi sloupkování se sledují miny na listech, kontroluje se 100 odnoží (10 míst x 10 odnoží). Ve fázi mléčné zralosti se sledují housenky, kontroluje se 100 klasů (10 míst x 10 klasů).

K cílenému ošetření není registrován žádný přípravek.

Výskyt **kohoutků (*Oulema sp.*)** je obdobný jako u pšenice ozimé.
Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá

JEČMEN JARNÍ (RF 11-14 BBCH)

Porosty jarních ječmenů se nacházejí v růstových fázích od 1. listu: 1. list rozvinutý do 4. listu: 4. list rozvinutý.

Z okresů Havlíčkův Brod /lokalita Petrkov 23.4./ a Chrudim /lokalita Bor u Chroustovic 25.4./ byly hlášeny první výskyty **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Pozorování a ošetření viz. Ječmen ozimý

KUKUŘICE

V okrese Svitavy /lokalita Lány u Litomyšle/ došlo 20. 4. na čerstvě oseté ploše při prudké bouřce spojené s krupobitím k půdní erozi a bylo třeba znovu oset cca 15 ha.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 9-13 BBCH)

Porosty hrachu se nacházejí v růstových fázích od vzcházení: klíček proniká nad povrch půdy do 3. listu s přílístky, úponek plně vyvinutý.

Slabý výskyt brouků **listopase čárkovaného (*Sitona lineatus*)** byl pozorován pouze v okrese Chrudim /lokalita Lukavice-Kunčič 24.4./.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 34-61 BBCH)

Porosty řepky ozimé se nacházejí v růstových fázích od 4. internodia viditelného do počátku kvetení, asi 10% květů na hlavním stonku otevřeno, květní osa se prodlužuje.

Ve všech okresech sledované oblasti jsou lokality, které byly v minulém týdnu zasaženy více či méně přizemními **mrazy**. Proto i poškození těchto porostů je velmi rozdílné

od deformací stonků přes jejich rozprasky až po poškození terminálního květenství – redukce části květů.

Intenzita náletu **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** byla v uplynulém týdnu velmi slabá, pouze v okresech Jičín /lokality Kopidlno a Stará Paka 27.4./, Trutnov /lokality Bílé Poličany 27.4./ a Ústí nad Orlicí /lokality Kunvald a Lanškroun 25.4./ byly pozorovány až střední výskyty tohoto škůdce.

Pozorování se provádí 1x týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hod. do začátku květu řepky. Fáze 30 – 61 BBCH (orientačně březen až polovina května). Kontrolují se vrcholová květenství 50 rostlin (10 míst x 5 sousedních rostlin) na obvodu porostu.

Ošetření se provede při počtu 300 a více brouků na 100 vrcholových květenství.

Vpichy na stoncích a řapících po kladení vajíček **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** a **krytonosce šesulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byly pozorovány v okresech Jičín /lokality Stará Paka 27.4./ a Náchod /lokality Maršov a Křínice 25.4./.

LEN SETÝ (RF 11)

Na vzcházejícím porostu v okrese Chrudim /lokality Holetín/ byl zaznamenán první výskyt **dřepčíků Inového (*Longitarsus parvulus*)** a **prýžcového (*Aphthona euphorbiae*)**.

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 09-21)

Porosty se nacházejí ve fázích od objevení se děloh nad povrchem půdy do první pár listů dlouhý asi 1 cm.

Z důvodu silného výskytu **spály řepy (komplex hub *Pythium*, *Fusarium*, *Rhizoctonia*, *Aphanomyces*, *Phoma* a *Alternaria*)** a zřejmě také poškození přizemními **mrazy** v době vzcházení došlo k přesetí, případně zaorávkám osetých ploch v okresech Havlíčkův Brod /lokality Skryje/, Chrudim /lokality Medlešice a Bylany/, Náchod /lokality Dolany, Jaroměř a Městec/ Pardubice /lokality Dolní Roveň, Čepí a Jezbořice/ a také další plochy v okrese Ústí nad Orlicí /lokality Hrušová, Morašice a Zálší/. Problémy se vzcházením byly zaznamenány také v okrese Svitavy.

Na brslenech v okrese Pardubice /lokality Škudly 24.4./ byly pozorovány kolonie vytvářejících se nymf 2. generace **mšice makové (*Aphis farae*)** a v okresech Chrudim /lokality Tisovec 27.4./ a Jičín /lokality Vrbice 25.4./ již byly zjištěny první výskyty bezkřídlých samic 1. generace.

KOŘENINOVÁ ZELENINA

KMÍN KOŘENNÝ (RF 30 BBCH)

Výskyt **hnědé skvrnitosti kmínu (*Mycocentrospora acerina*)** v porostu kmínu je hlášen z okresu Chrudim /lokality Švihov-Bošov 23.4./.

Na stejné lokalitě byl zaznamenán i první výskyt **padlí (*Erysiphe heraclei*)** na listech.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 55-61)

V okrese Náchod /lokality Broumov 25.4./ byl zaznamenán první výskyt **květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*)**.

První a současně silný výskyt samců **klíněnky jabloňové (*Phyllonorycter blancardella*)** byl zjištěn ve feromonových lapačích v okrese Pardubice /lokality Svinčany 24.4./.

HRUŠEŇ (RF 59-61)

Silné výskyty dospělců **mery skvrnité (*Cacopsylla pyri*)** a **mery ovocné (*Cacopsylla pyrisuga*)** byly pozorovány v produkčních sadech v okrese Jičín /lokalita Lužany 25.4./ a na rašících listech byly zjištěny také silné výskyty jejich vajíček.

Ve stejné lokalitě a také v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Nová Ves 27.4./ byl zaznamenán i silný výskyt hálek **vlnovníka hrušňového (*Eriophyes pyri*)**.

SLIVONĚ (RF 59-63)

První úlovek **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** ve feromonové lapáku je hlášen z okresu Chrudim /lokalita Podlíšťany 25.4./.

OKRASNÉ ROSTLINY

Na lilích byly zaznamenány první výskyty **chřestovníčka liliového (*Lilioceris lili*)** v okresech Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 28.4./ a Jičín /lokalita Miletín 27.4./.

OKRASNÉ DŘEVINY

JÍROVEC MAĎAL

První výskyt **klíněnky jírovcové (*Cameraria ohridella*)** byl pozorován v okrese Náchod /lokalita Nahořany 27.4./ a vysoké počty samců ve feromonových lapácích svědčí o silném výskytu v Pardubicích /lokalita u Chrudimky 25.4./.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl